

Nämnden Svenska rum 10.04.2025 § 33

§ 33

Utlåtande om motion om att utveckla vägar för fortsatta studier för studerande i utbildning som handleder för examensutbildning (HUX)

Beredning och upplysningar:
Turpeinen Jaakko
Stolt-Haglund Ida
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Narvo-Akkola Merja

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen som svar på fullmäktigeledamöters motion 18.11.2024 om att utveckla vägar för fortsatta studier för studerande i utbildning som handleder för examensutbildning (HUX).

Behandling

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Inka Hopsu och 23 andra ledamöter har 18.11.2024 lämnat en motion där de föreslår att man i Esbo börjar utveckla HUX-utbildningen i enlighet med det som presenteras i motionen.

Enligt motionen

1) ska antagningen till gymnasierna i Esbo förnyas så att det är möjligt att söka till gymnasieutbildning även under HUX-utbildningen. När antalet nybörjarplatser i gymnasiet ökas bör platser reserveras även för kontinuerlig ansökan, där ansökningstider och -förfaranden beaktar målgruppen för HUX-utbildningen.

2) Den nya strukturen ska också vara sådan att den uppmuntrar HUX-studerande att avlägga gymnasiestudier när de har tillräckliga förutsättningar för det.

Bakgrund

HUX-utbildningen (utbildning som handleder för examensutbildning) riktar sig till både läropliktiga och vuxna som har behov av färdigheter och/eller handledning för att övergå till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning.

Ett allmänt mål för HUX-utbildningen är att den studerande ska uppnå sådana studiefärdigheter som behövs för att hen ska kunna söka till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning och klara av dessa studier. Med studiefärdigheter kan avses till exempel kunskaper i

undervisningsspråket, utveckling av ändamålsenliga studiemetoder och livskompetens. Under HUX-utbildningen kan den studerande även höja vitsord från den grundläggande utbildningen, om det är nödvändigt för att få en plats inom en viss utbildning. Därtill kan den studerande avlägga studier inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning.

I Esbo har Omnia sedan 1.8.2022 arrangerat HUX-utbildning för sökande som avslutat den finskspråkiga grundskolan. Yrkesinstitutet Live arrangerar HUX-utbildning för studerande med behov av krävande särskilt stöd (på finska). Yrkesinstitutet Prakticum arrangerar HUX-utbildning för dem som avslutat den svenskspråkiga grundskolan.

Svar på motionen

1) Att söka från HUX-utbildningen till gymnasium mitt under läsåret

Lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) definierar att utbildningen ska ordnas så att den studerande flexibelt kan söka till examensinriktad utbildning. I Esbo kan HUX-studerande övergå till yrkesutbildningen genom kontinuerlig ansökan flexibelt mitt under HUX-utbildningen, men för gymnasieutbildningen har en motsvarande modell inte utvecklats, delvis på grund av lagstiftningshinder och delvis på grund av gymnasiernas attraktionskraft i huvudstadsregionen.

Enligt gymnasielagen (714/2018) 19 § beslutar utbildningsanordnaren om kontinuerlig ansökan och därtill hörande ansökningstider och ansökningsförfaranden när det gäller fördelning av studieplatser som inte fördelas med riksomfattande ansökningsförfaranden.

Undervisnings- och kulturministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom gymnasieutbildningen tillämpas i såväl den gemensamma ansökan som i kontinuerlig ansökan. Enligt 3 § i förordningen antas de studerande till gymnasiet på basis av medeltalet av vitsorden i läsåmnena. Enligt 22 § i gymnasielagen ska jämlika antagningsgrunder tillämpas och sökandenas tidigare studieframgång och ansökningsönskemål användas som grund för antagning som studerande.

Om utbildningsanordnaren öppnar kontinuerlig ansökan till gymnasiet mitt under läsåret måste urvalskriterierna enligt den nämnda förordningen följas och utbildningsanordnaren kan inte särskilt beakta målgruppen HUX-studerande. I den kontinuerliga ansökan kan alltså alla behöriga sökande fritt ansöka, vilket innebär att HUX-studerande inte nödvändigtvis blir antagna. I den kontinuerliga ansökan till gymnasieutbildning som anordnas av Helsingfors stad har denna utmaning noterats under läsåret 2023–2024 och under innevarande läsår.

Som nämnts ovan skulle en flexibel övergång från HUX-utbildningen till gymnasieutbildningen mitt under läsåret kräva lediga studieplatser som sökande kan ansöka till genom kontinuerlig ansökan. I huvudstadsregionen och särskilt i Esbo finns det dock inga lediga studieplatser kvar efter vårens ordinarie gemensamma ansökan, eftersom det exempelvis i Esbo finns i genomsnitt 1,21 sökande per studieplats. Gymnasieutbildningens attraktionskraft visar sig i att 74 % av de förstahandssökande som avslutar grundskolan i Esbo i vårens gemensamma ansökan 2025 valde gymnasiet som sitt första val (76 % år 2024).

Om det till exempel skulle reserveras extra studieplatser för hösten för att fyllas genom kontinuerlig ansökan, skulle alla sökande konkurrera om dessa platser. Utöver HUX-studerande kunde det vara till exempel

gymnasiestuderande som redan har fått en gymnasieplats men vill byta gymnasium.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en HUX-arbetsgrupp (Arbetsgrupp som bereder utveckling av utbildningen som handleder för examensutbildning och preciseringar i läropliktslagen) för att utreda utvecklingen av HUX under åren 2025–2026. Esbo stad och Omnia är i kontakt med ministeriets arbetsgrupp och främjar utredningen av mer flexibla övergångar för HUX-studenter samt eventuella lagändringar.

2) Att avlägga gymnasiestudier som HUX-studerande

Inom Omnias HUX-utbildning har de som är intresserade av gymnasiestudier sedan hösten 2022 kunnat välja höjnings- och gymnasievägen, som genomförs i samarbete med vuxengymnasiet Espoon aikuislukio. Från och med hösten 2025 kommer det också att vara möjligt för läropliktiga studerande att avlägga gymnasiestudier och bekanta sig med gymnasiestudier i finskspråkiga daggymnasier bland jämnåriga ungdomar. Den nya vägen har utvecklats i nära samarbete mellan Esbo stad och Omnia.

Målet är att ge ungdomar en så bra uppfattning som möjligt av studier på daggymnasiet och de färdigheter som krävs för gymnasiestudier. Parallellt med avläggandet av gymnasiestudier möjliggörs höjning av grundskolevitsord, men HUX-studenter kan dock inte höja sina avgångsvitsord från grundskolan genom att avlägga gymnasiestudier. Gymnasiestudier som genomförs under HUX-utbildningen kan räknas till godo i gymnasiets lärokurs. En HUX-studerande kan inte få en studieplats på gymnasiet enbart genom att avlägga studier. Hen kan ansöka till gymnasiet under läsåret om det finns lediga platser och om antagningskriterierna för det gymnasium hen söker till uppfylls. Den huvudsakliga ansökningsvägen till gymnasieutbildning sker genom den gemensamma ansökan under våren.

Förutsättningen för att bekanta sig med och genomföra gymnasiestudier i daggymnasier är ett medelvitsord på minst 7,00 i de läsmännen på grundskolans avgångsbetyg samt tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket. Bekänningsperioden varar minst en period i gymnasiet, vilket är cirka 7 veckor, men kan beroende på studerandens mål och genomförda studier vara längre. Alla HUX-studerande får en personlig kompetensutvecklingsplan, baserat på vilken de första studerandena på höjnings- och gymnasievägen kan börja sina studier i daggymnasierna på hösten redan i den första perioden.

Samarbetsmodellen mellan HUX och daggymnasierna strävar efter att vara flexibel för studeranden och att beakta individuella vägar. Beroende på studerandens inlärningsfärdigheter kan vissa HUX-studerande börja avlägga gymnasiestudier redan från den första perioden i gymnasiet, vilket stärker grupptillhörigheten med jämnåriga ungdomar. Grupptillhörigheten stöds också av att alla gymnasiestudier i daggymnasier genomförs som närundervisning i samma

HUX-studerande vid Prakticum har möjlighet att avlägga gymnasiestudier under gymnasiets andra period. Platserna vid de svenskspråkiga gymnasierna har inte räckt till för alla HUX-studerande som har önskat bekanta sig med och avlägga gymnasiestudier. Platserna har delats dels baserat på studerandes önskemål men, på grund av att antalet studerande var större än antalet platser, dels också genom lottning. Under våren fick de studerande som inte fick avlägga gymnasiestudier under hösten möjlighet att göra en skuggning av en gymnasiestuderande, dvs. följa en gymnasiestuderande under en dag. Prakticum har även erbjudit sina HUX-studerande möjlighet till studier

vid Tölö aftongymnasium, men det alternativet har inte lockat studerande.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite 18.11.2024 TUVA-koulutuksen jatko-opintopolkujen kehittämisestä

För kännedom